

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy: 374.28

Hely: "1960"

Idő: "1960"

ERZSÉBET VÁRJA THÁLIA KÖVETÉIT

Szerző:

Cím:

Népszabadság
1960. aug. 18.

XX. kerület, Nagy Győri István utca 2—4—6. Emeletes, szemre is szép épület, egy szökkenésnyire a tanácsházától. Bármelyik gyerek útba igazítja az erre járó idegent, ha a *Csili* felől érdeklődik. Mert a *Csilit* mindenki ismeri Pesterzsébeten. Legendája, története is van.

Legendája a legutóbbi fél évszázad történetében gyökerezik. Első hősei azok a vasmunkások voltak, akik 1900 táján megalakították a Pesterzsébeti Vasmunkás Szövetséget. Ők voltak az a mag, mely köré egy-egy harci akció során mind több és több szakma munkásai tömörültek. S az együvértartozás öröme felkeltette az igényt a kollektív élet új fajtái iránt is. Együtt művelődni, tanulni, szórakozni — ez is a lassanként testet öltő igényekhez tartozott, ám sokáig, nagyon sokáig kellett várni (és nemcsak várni) a megvalósulására.

1917-ben vásárolta meg a szövetség az akkori Csillag utcai telket, rajta kis házzal. Ez lett az erzsébeti vasasmunkások szakszervezeti székháza, melyet már születésekor *Csilinek* kereszteltek. Am a történet itt nem ér véget, inkább gyors sodrást kap. A Tanácsköztársaság napjaiban új épületeket építenek a Csilihez, látogatottsága fellendül. Aztán a spitétség hosszú évtizedeiben, hatósági felügyelet alatt, besűgök kutató pillantásai közepette, csordogál benne az élet, nemegyszer helyet adva az illegális szervezeti munkának is. Mégis, e sanyarú körülmények között is megteremtődtek a közös művelődés alapvető formái. Könyvtár működött, néhány szakkör is alakult, együttes kirándulások, táncesték szerveződtek. Am ennek is véget vetett egy vakon lezúduló bomba, mely a második világháborúban erősen megrongálta az épületet. De a *Csili* emlékét, jelképét

sem a terror, sem a bomba nem zúta szét. A felszabadulás után megkezdődött a Csili igazi története, mely napjainkban is tart, és vonzásával példaképek is szolgálhat a munkáskerületek művelődési házainak.

AZ 1948-BAN ÚJJÁÉPÍTETT Pesterzsébeti Vasas Művelődési Ház ma valóban kulturális központja a százhuszezer lakosú erzsébet-soroksári peremkerületnek. A munka kialakítása nem volt könnyű feladat. Sok-sok fejtörést, gondot okozott *Szita Flórián* igazgatónak és munkatársainak, hogyan szoktassák a Művelődési Háza a munkájukból fáradtan hazatérő, a kertjükben kerteszkedő, nehezen kimozduló dolgozókat. Végül is sikerült. Most mintegy ötven-hatvanezer ember fordul meg havonta a különböző rendezvényeken, amelyek évi költségvetése megközelíti a négy-millió forintot. Tizenkétezer kötetes könyvtára; negyvenkettéle szakköre, tanfolyama, csoportja, foglalkozása; érdekes, szórakoztató tanító előadásai; filmvetítései és táncestélyei; no meg a Művelődési Ház dolgozóinak figyelmessége, előzékenysége ugyancsak vonzza Pesterzsébet munkásait.

A nagy peremvárosnak nincs még saját színháza. S a dolgozók nagy többsége tizszer is meggondolja, hogy munkája és hazautazása után újra vállalja-e a Budapestre való be- és visszautazást egy-egy színházi előadás kedvéért. A művelődési ház jórészt csak öntevékeny színjátszó csoportok fellépését vagy kevésbé értékes esztrádműsorokat képes produkálni. Így azután Erzsébet-Soroksár lakosságának jelentős része nem tartozik a rendszeres színházlátogatók táborába.

— Mi a megoldás? Sokat töprengtek rajta a kerület vezetői. Akadtak olyan elgondolások is, hogy önálló színházat, színtársulatot kell szervezni; mások szerint ennek még nem értek meg a feltételeit.

Am a megoldáson nemcsak *Szita Flórián*, vagy a kerületi tanács végrehajtó bizottsága törte a fejét. Színigazgatók, színházi szakemberek, minisztériumi és szakszervezeti dolgozók, a kultúra szellemesei és odaadó munkásai fontolgatták: hogyan lehetne gyarapítani a rendszeres színházlátogatók táborát; növelni színházaink hatókörét; csökkenteni a „fehér foltokat”? Hiszen Budapest majdnem kétmilliónyi lakosságának mintegy 40 százaléka a külső kerületekben él. Az erzsébetiek problémája Csepelen is probléma s Zuglóban is, és Újpesten, Cinkota-Mátyásföldön csakúgy, mint Lőrincen és Kőbányán.

ÉS MEGSZÜLETETT a peremelőadások terve. Lényege: Budapest öt színháza: a Nemzeti, a Madách, a Néphadsereg, a József Attila és a Jókai Színház, havonta egy-két előadást tart a külső kerületek művelődési házaiban. *A legjobb drámákat, a legjobb szereposztásban!* (Tegyük még hozzá: a Művelődésügyi Minisztérium és a SZOT jelentős anyagi támogatással biztosítja e kezdeményezés anyagi feltételeit.)

De térjünk vissza a *Csili*hez, helyesebben a *Csili* emeleti irodájába, ahol szemben ül velünk *Szita Flórián*, ez a nyugodt beszédű, megfontolt, kedves mosolyú, szemüveges férfi. Őt kérdezzük meg: *Mit vár a budapesti színházak peremelőadásaitól?*

— Igen nagy jelentőséget tulajdonítok e kezdeményezésnek Erzsébeten is — válaszolja. — Ha jól szervezünk, kettős eredményt érhetünk el. Sok olyan munkással megszerethetjük a drámát, a művészi hőfokú előadások légkörét-levegőjét, akiknek kulturális szükségletei közül eddig hiányzott ez. Másrészt felmérhetjük Erzsébet-Soroksár valódi színházi igényeit; ez művelődési politikánk jövője szempontjából fontos. Csak rövid ideje hirdettük meg az ősztavaszi színházi előadásokat, de máris igen nagy az érdeklődés irántuk. Eppen ezért elhatároztuk, hogy bérletet bocsátunk ki a művelődési ház rendszeres látogatóinak. Magam hétszázszemélyes nézőtárgot várok egy-egy előadásra.

— Milyen művekkel szerepelnek az egyes színházak?

— A szerződést a napokban kötjük meg a színházakkal, így még csak azokról a színdarabokról beszélhetek, amelyek szövege kerültek az előzetes tárgyalásokon. A Nemzeti Színház a *Tányát*, a Magyar Elektrát, a *Ványa bácsit* és a *Tartuffe*-öt ajánlotta; a Néphadsereg Színháza *Ibsen Kisértetekjével* szerepelne; a Madách Színház két repertoárdarabján kívül (*Nem vagyunk angyalok*, *Száz nap házasság*) bemutatná *Danek* csehszlovák szerző *Szemtől szembe* című, mai témájú drámáját; a Jókai és a József Attila Színház pedig elsőként a *Parázs*, *A teremtés koronája*, illetve a *Kötéltánc* előadásával látogatna el színpadunkra.

MILYEN INTÉZKEDÉSEKET TETT A Művelődési Ház a siker érdekében?

— Legfontosabbnak tartom a jó szervező munkát, hogy kerületünk minden lakosa tudjon e színházi előadásokról, s hogy minél többen meg is akarják nézni. Elsősorban a közönség-szervezőkre építünk. Felhasználjuk a sajtót, a plakát nyilvánosságát, s a művelődési ház egyéb propagandalehetőségeit. A legjobb szervező azonban egy-egy sikeres előadás lesz, amelynek a híre bizonyos órák alatt elterjed. Hozzáálltunk már az előadások technikai biztosításához is. Folyik a színpad bővítése, átépítése, a világítás és az akusztikai berendezés erősítése, a nézőtér javítása. Az előadások idejében egyébként gyermekmegőrzőt működtetünk majd, hogy a kicsinyek se legyenek akadályozói szüleik művelőzetének...

Erzsébet várja Thália követeit.
Havas Ervin